

قەولى

ئاشن

مۇھەبەتن

بەدەللى فەقىر حەجى

١٩٨٧ / ١٢ / ٢٠

لالش

ھەر دىسا ئەق قەولە دىاردىكەت كۈ مرۆڤىي ھېي و دەولەمەند ئەو ئى خودان ئىبان و دل راست و خودى ئاس ئانكى وەكى مەزنا گۆن «نە عەسل تىتكى و تەرىزىن، عەسل ئىركان و رېزىن ئەق قەولە بىناف و نىشان ئاشى موجىھەتى» ئىكە ژوان قەولىن

وى بەلىن هەتا تىرۇ نەھاتىه بەر چاقىن خوندە ئانى گەللىي مە بىن كوردى. من نەقىت دوورودىزىكەم چىنگى بىكىنچىكە رەندو جوانو زەلال يە نېسىيە. خوندە ئانى ھېزى دل سۆزى ئاخافتى راست يە فەرە ئەم بىدەن ناسىن بىكۈئەف ھەلبەستە و گەلەكى دەن پاراستى دناف پۇپەلەن سىنگى خۇداو و بىن نېسىي.

پاشى بىزافە كە گەلەك بىرادەر «عادل حەجى» خەمنۇرۇ پىن سۆزى تورى كوردى كرى. ئەق قەولە نېسىي بۇ ژ دەقىقەقىر حەجى كورى فەقىر

من بىن خۇشە ل دوو زانىنا خۇ بۇ خوندە ئانى ھېزى بەر كەفتى بىاخىتم سەرەق شاعرى ئىزدى و فى ھەلبەستا وى ياكو بەرى دەشت سەد سالى بۇ مللەتى مە ل لالشى فەھوناندى.

ھەر وەكى زانايە زمان و تورى مە گەلەك تىرۇ دەولەمەندە. ھنجى ئەكتۈ لىن دى بەھاترو جوانتر بىنن ژەممو كىناراھە. فى جارى ژ كىنارى تورى ئايىقە دى رى گىرىن و فى ھەلبەستا جوانو شىرىن ژەلەستىن «پىر رەش» بى خودى پەريس بىزمانى خۇ بى زىكاڭى فەھوناندى و دى كەينە دىيارى و گەھىنن بەر چاقىن ئاشقىن پەيشا كوردى.

ئەق ھەلبەستە گەلەك رىنگىن مەۋفاتىنى بىن جوان و راست ژ ئىنچەپ و خوار جودا دەكت بۇ مرۆڤى دل فەرە و خودى ئاس و جوامىر.

ئۇون خوانا^(۳) بىن
سىنگى و سەریا لىسر دەين
ل دىوانا سلطان شىخادى قەبۇلەو شك تى نىن..

دەرىيىش ئى ب سلامەتە
ھنجى ب رىنا حەقى دەھەرەتە
پەدشى من دى وى ژگۇنها عاف كەتە

شەمۇ، كومامۇستايىكى زانايدە سىنگى وى شىلانا ھەلبەستىن ئۇلا ئىزدىيانە.
گەلەك قولىن دى ئى ئامادەنە بىن گومان دى ئىنى بىش كېش كەن بۇ
خوندەفانىن ھېزاو بەركەفتى.

قىبا قەولى ئاشى موجىتى ئىكە ژوان ئىرۇ دى بىش كېش كەن بۇ
ئاشقىن تورى كوردى.

ھېقا منه لجىي رەزەمنىدا واندا بت. ئەۋەزى دەقى قۇلى يە.

دېيىمە وە گەلى سۇنى يَا
دەستا بەر نەدەن ژ مالىت ئادى يَا^(۴)
ھېنىي يَا وان زۇر ھېنىي يَا..
دەستا ژ تەرىقەتى بەر نەدەن
مەلک شىخ سن پىشىمامى^(۵) خۆ كەن
عەين ل بەيزا^(۶) قوبىلەت كەن..
قوبىلەتا مە عەين ل بېزا
مېز ھاتن مەدەھ ژى ددا
ئەوه مەكانى پاشابىي من سلطان
- شىخادى بخۇ وى تىدا

ھەى كۈرۈز ئى چار سېي يە
تەھا ئى مەعنيا خەرقى سلطان
شىخادى نىھ
تۇر چەا دېيىزى خەرقى سلطان شىخادى
چەنگەك زەرگۈزە^(۷) و لەپەك ھەرى يە...
ھەى كۈرۈز ئى كۈزە
ما تۇر نازانى زەرگۈز مۇزە
دەرەجا خەرقى سلطان شىخادى
دەرەجەكە ل زۇزە
ئەوه لباسى تېرىدى منى صۇزە..

ھەكە تۇر عەرددەك بىن عەشارەت كە

بەدەي ھەزار دەستى شىلانى
ھەزار حەدوود^(۸) عەسىل ژ مەيدانى
ھەموى بىكىش يە بەر دەرى دىوانى
بۇ مېرى فايىدە ناكەت غېر سەر ل ئەمانى...
بەدەي ھەزار مېھى زەرى
ھەزار حەدوود عەسىل ژ بەرى
بۇ مېرى فايىدەناكەت غېر ئەمانە ل سەرى..

بەدەي ھەزار مېيت صورى گەرددەن درېز
ھەزار حەدوود عەسىل ژ مېز
ھەموى بىكىش يە بەر دەرى نېقىش
مېز بى سەر ناچەت پىش..
بەدەي چەند زېر ل مالا
قۇماش سووكە ل دەستى دەللا
ژ بۇونا حەق و تەعالا..

مۇھى مالى دىنابى نە سۇونەتە
سۇونەخانە^(۹) ب رىنا حەقى دەھەرەتە
(تېنشا الله) دى رۆزەكى پەدشى من
سۇونەخانى ژگۇنها عاف كەتە..
عاشقىا بەر ب وىنە
دلى وان شېھەقى چىزىنە
سىنگى و سەریا سەر ئەخويتە..

صکه توو مومنه کی بینی عه بادهت که
صکه توو داره کی بینی زیارت که..

سەقتا مە خوش سکانە
بىنما مە خوش تەركانە
مەعرىفەتا مە خوش نىشانە..

عاشقی تەرىقەت
بىنرى حەقىقەت
ئەو دېيىم ئەزى ب دەولەت..

سەد خۆز با منه ب وي مىرى
پەدشاي خۇوندى يە دېرى
ئەو هەڤرانەكى ل ئاشى موجبەتى ب ھېرى..

ئەو بۇ ئاشى موجبەتى
بەرى وي ژەقىقەتى
ئالا وي يە ژەعىرفەتى..

ئەوه ئاشى ھۆستا جەبار
تى ھەينە خەلکى ئەھل ل قريار
ئەو گەھى نا دەنه مەزۇنى خوار..

مەعنييا وي ئاشى يە مەزنە
قەراشى^(۱۰) وي مومنە
چى گالا بىجم گەھا منه..
با سلطان ئىزى توو لەر مە ئەكە دەرىنت بواب

مە قوبە - دېتىن ھەليل ب مېراف
ئەم دا دەستا بەر دەين ژ شۇلىت خراب..

ئەم دا دەستا ژ شۇلىت خراب بەر دەين
ئەم نەهاتىن ئىمانا خۆ ل دەر دەين
ئەم هاتىن سەرى خۆ ل حەرفا سلطان ئىزى ل سەر دەين..

ئەم هاتىن سەرى خۆ بەدەين ل حەرفى
ھەدى عەسىلى و عەسىلى صەرفى
بەحرە كۈورە بىنان ژ تەرفى..

تەرفى وان بەحرانى
سونەت بىعىاگىرت بۇو قەحرانى
دا وە ب بەنە جىي مېردارا..

ھەكە وە دېقىت ئۇون د مېردار بن
ل بۇرى گۈزىرى^(۱۰) سوار بن

دا ل تاخىرەتى ل مەزن مەيدانا مەلکادا
ئۇون بەھەفال بن..

ژ قەولى پېر رەشى حەبرانە

ھەنجى ب راسق و بەستى دەست - پالىتىن دامانا يارو بىرانە
دایم مەركەبا وي ل بەحرىت گران - يە مەلەفانە...
ژ قەولى پېر رەشى ب جى دا
دېيىمە وە گەللى مەيدا
مە دىن شەرفە دىن ئالقاد سلطان - ئىزىدا...

پەراۋىز

۱ - حەدوود: مەھىنا كەھىل
۲ - سوونەتخانە: ئىزىدەخانە

۳ - خوانا: جەفنيت (صەرفىت) خوارنى

۴ - مالىد ئادىا: ئانىكۇ بەمالىد شىخ و پېرىند
- ئىزىدا كۆز كەفدا ئاكىنجىتىدەن - دەفرى بۇون.
۵ - پىشىمام: پېرىھەرى ئۆلى

۶ - عەين ل بەيزا: «كائىا سېسى» كائىيەكە - پېرۈزە وا ل لالشى
۷ - خەرقە: كراسەكى پېرۈزە تا نەھۆ تايەكى ئىزىدەياد دېتىنى «فەقىر» ھەلدىگەن
نىشان بۇ خەرقى شىخادى.

۸ - زەرگۈوز: دارەكە پېرۈزە. پەلگەو چىكتى
وي بىكار دېتىن بۇ رەشكىرنا خەرقەي
۹ - قەراش: ئاشەغان.

۱۰ - بۇرى گۈزىرى: زمانو كارىت قەنچ و پاست

○